

www.prforeningen.org

Nordisk bibliotekuke

Skumringstime – "Kvinnen i Norden"

Idékatalog ~ 2007

Innledning og generelle opplysninger:

Årets tema er **Kvinnen i Norden**.

I 2007 skal vi sette fokus på kvinner og kvinners stilling og livsbetingelser i Norden; historisk og i nåtiden, slik kvinners historie er fremstilt i forskning, faglitteratur og skjønnlitteratur.

I alle kulturer, til alle tider, har kvinnene vært vesentlige kulturbærere, men de har i ulik grad vært vurdert som selvstendige individer og deres betydning som samfunnsyttere har variert. Kvinner har vært hemmet av begrensninger og usynliggjøring og de har hatt dårligere muligheter enn sine samtidige menn. Kvinners samfunnsmessige innsats og betydning er derimot stor, selv om dette i stor grad er usynliggjort.

Kvinnens deltakelse i nordisk kunstliv og den nordiske intellektuelle historie har vært og er viktig. Kvinnene har vært tradisjonsbærere samtidig som de har vært nyskapende. Kvinnene har i stor grad bidratt til å skape det stabile og trygge Norden vi i dag lever i.

Vi har dette året valgt svært ulike tekster og fra ulike tidsepoker, men de er tekster som beskriver strek, nordiske kvinner av den nordiske tradisjon.

Tekster til opplesning under åpningsarrangementene i den 11. nordiske bibliotekuken mandag den 12. november:

Til **Morgengry-arrangementet** kl 0900 har vi valgt to tekster, en for barnehagebarn og en for skolebarn. For barnehagebarna blir det **Astrid Lindgren: "Pippi Langstrømpe går ombord"**: kapitlet Pippi på marked. Det leses fra setningen "En tiger er løs" og ut kapitlet "Pippi på marked".

Astrid Lindgren: "Ronja Røverdatter"

Kapittel 3, fra begynnelse der Ronja og Birk møtes og hopper over Helvetstrappen slutter med setningen "Jeg håper du faller ned igjen, drittstøvel!"

Til **Skumringstime-arrangementet** kl 1900 har vi valgt **Sigrid Undset: "Kristin Lavransdatter", Kransen**. Teksten som skal leses høyt står i avslutningen av del II, som heter Kransen (dette er i bok nr 1 (Kransen)). Det som skal leses er fra det avsnittet som begynner slik:

"Tre uker senere kom Lavrans Bjørgulfsson til Oslo og hentet sin datter... (og ut del II.) Det blir til sammen 3 sider som skal leses høyt.

Årets plakat og postkort utformes av den ålandske kunstneren **Jonas Wilén**.

Tekstene, plakaten og andre opplysninger vil bli lagt ut på prosjektets hjemmeside:

www.bibliotek.org

NB!

Materialet er gratis, men det sendes bare til de påmeldte bibliotek.

Ta kontakt med din lokale avdeling av Forening Norden eller ditt lokale bibliotek for samarbeid om uken.

Generelt om gjennomføring av åpningsarrangementene:

På bakgrunn av årets tema håper vi at folke- og skolebibliotekene aktivt samarbeider, og at Foreningen Norden trekkes med i arrangementer både i skolebibliotek og folkebibliotek. Vi oppfordrer til at barnehagene og skolene mandag 12. november kl. 0900 arrangerer "Morgengry". Skru av det elektriske lyset og tenn stearinlys, og lag en intim og hyggelig nordisk time med opplesin.

La dagen bli en spennende, nordisk dag hvor skoleklasser som har arbeidet med temaet kan fremføre noe for øvrige elever. Hele uken kan vies Norden ved utstillinger i skolebiblioteket og arbeid med Norden som tema i skolen. Astrid Lindgrens bok om Ronja bør kunne leses i sin helhet: et kapittel eller to hver morgen i aktuelle klassetrinn. Det samme gjelder bøkene om Pippi.

Også de baltiske land deltar i markeringen av den nordiske bibliotekuken.

Barnebibliotekene oppfordres til å invitere området daginstitusjoner til "Morgengry" på samme tidspunkt til opplesning, sang og hygge i biblioteket. Pippi bør passe bra og bli populært for de minste barna.

Astrid Lindgren har sannelig fortjent at Nordens skoler og barnebibliotek feirer henne, vår store barnebokforfatter, over en hel uke det året hun ville fylt 100 år.

Hvorfor temaet er valgt:

Kvinnen er det ene av to kjønn som må til for å kunne føre menneskeheten videre. Kvinnen har en sentral stilling i så måte i alle samfunn, men i Norden har hun også en selvstendig stilling som individ. Hun er ikke bare sin manns kvinne, hans barns mor og familiens arbeidshest.

I Norden har kvinner i vekslende grad opp gjennom tidene hatt en egen verdi. Uten kvinnenens innsats ville våre samfunn sett annerledes ut enn de gjør i dag. I Finland hylles kvinnene for sin innsats for å holde samfunnet i gang under siste krig. Deres menn var i krig. I Island har kvinnene den mest likestilte stilling i verden. Våre kvinnelige statsministre og presidenter er og har vært høyt respektert nasjonalt og internasjonalt. Norden har til alle tider hatt sterke kvinner i samfunnsliv og privatliv, men politiske, religiøse og økonomiske forhold har også for kvinnene i Norden vært sterkt styrende og begrensende.

I kontrast til de rettigheter og muligheter som Nordens kvinner har i dagens samfunn, står mange innvandrerkvinnens skjebne og situasjon.

Nordiske kvinnelige forfattere er mange, gode og populære blant lesere over hele verden. De har skrevet og skriver modige, innsiktsfulle romaner om livet; om kvinner og barns livsbetingelser. Nordens kvinnelige forfattere blomstrer som "de tusen blomster".

Begrunnelsen for valget av årets tekst kan kort oppsummeres slik:

Sigrid Undset er en av Nordens mest betydelige kvinnelige forfattere. Hun fikk Nobels litteraturpris i 1928. Dette blant annet for middelalderromanen *Kristin Lavransdatter*. Sigrid Undset er en av Nordens mest betydelige forfattere. Hun fikk Nobels litteraturpris i 1928. Dette blant annet for middelalderromanen *Kristin Lavransdatter*.

Sigrid Undset hadde omfattende fagkunnsap og en skapende fantasi. I *Kristin Lavransdatter* skildrer hun kvinnens totale liv – fra fødsel til død. *Kristin Lavransdatter* er en sterk kvinne som tar sine selvstendige valg og som tar konsekvensen av disse.

Kapitlet skildrer *Kristin* der hun forteller sin far, *Lavrans*, at hun ikke vil gifte seg med den mannen han har valgt til henne. *Lavrans* lar henne få sin vilje. Hennes eget ønske er viktigst for ham.

Astrid Lindgren er Nordens mest betydelige og berømte barnebokforfatter. Hun er elsket i Sverige, Norden og langt ut i den vide verden. I 2007 ville Astrid Lindgren fylt 100 år, og hennes fødselsdag 14. november faller inn i den nordiske bibliotekuken. Astrid Lindgren fikk dessverre ikke Nobelprisen i litteratur, men hun er folkets litterære dronning.

Boken om Ronja Røverdatter er en varm beretning om en sterk og annerledes ung jente i middelalderen. Astrid Lindgren viser her at vennskap og mot kan bringe forsoning i vanskelige konflikter.

Den første boken om Pippi kom ut i 1948. Pippi er en sterk, rebelsk og uoppdragen jente – et vilt naturbarn. Hun har en naturgitt, sterk rettferdighetssans som kommer de svake og understrykte til gode. Pippi griper inn der det er nødvendig og dramatiske situasjoner får oftest en god løsning for skurken, den utsatte og heltinnen selv.

IDEER TIL TILTAK I BIBLIOTEKUKEN:

Dette er en katalog med ideer som vi tenker oss at skal avstedkomme nye ideer. Vi vet at noen synes at mye av det vi foreslår er mer eller mindre forunderlig, men det er meningen. Av erfaring vet vi at det mest utenkelige kan bli vellykkede tiltak.

I en hel uke kan vi lage arrangementer og utstillinger om og av Nordens kvinner – enten de er forfattere, musikere, billedkunstnere, fjellklatrere, politikere, arkitekter, flyvere, næringsdrivende, industrimagnater, mødre eller døtre. Selvfølgelig bør det settes fokus på Sigrid Undset og Astrid Lindgren og deres forfatterskap, men også Nordens øvrige kvinnelige forfattere.

Grunnideen:

Tanken bak ideen om en årlig nordisk bibliotekuke var å sette fokus på den muntlige fortellertradisjonen og de gode historier som menneskene gjennom tidene har fortalt hverandre i hvilestunden mellom lys og mørke – skumringstimen – før nattemørket senket seg og lysene måtte tennes. For å få med barn og unge i barnehager og skoler, har vi lagt et arrangement - morgengry - til grålysningen om morgenen.

Årets plakat og postkort:

Motivet legges ut på prosjektets hjemmeside i nedlastbar form, og dette kan dere fritt benytte til produksjon av egne lokale trykksaker.

Motivet er utarbeidet av Jonas Wilén. Les om kunstneren på hans hjemmeside:

www.wilen.nu

Plakaten har **ikke** et åpent felt for markedsføring av egne arrangementer. Dette er et bevisst valg. Formatet er i A2, og det er fullt mulig å klistre på et ark hvor bibliotekene selv skriver sin egen tekst for å annonsere arrangementer. Flere bibliotek har rammet inn tidligere års plakater og benytter dem i markedsføringen av

bibliotekuken i biblioteklokalene.

I tilknytning til de valgte tekstene kan man lese opp andre fortellinger av nordiske, kvinnelige forfattere og lage ulike program enten det dreier seg om musikk, matlaging, dyr, planter, hobbyer og lignende eller lage faktaprogram.

Generelle ideer – praktiske tips:

Kontakt Foreningen Norden/det lokale biblioteket for samarbeid

Fokuser på Foreningen Nordens arbeid (Nordpraktik, Norden i Fokus etc).

Still ut informasjon om Nordisk Råd.

Pynt med nordiske flagg

Kart over Norden kan kjøpes fra blant annet Foreningen Norden og i bokhandel.

Markedsfør uken enkelt: bokutstilling, et levende lys eller batterilyd som ser ut som et levende lys (kan kjøpes i Claes Ohlsson eller lignende forretninger).

Glem ikke alt man kan få av bildemateriell i reisebyråene.

Ideer i mengder:

Besøk Nordisk bibliotekukes hjemmeside www.bibliotek.org

På PR-foreningens hjemmeside www.prforeningen.org finner dere tidligere års idékataloger. Disse kan forhåpentligvis gi inspirasjon til enda flere ideer.

IDÉKATALOG 2007

Nordisk bibliotekuke er 11 år. Lag en utstilling av alle tidligere års temaplakater og tekster.

1997: "Ordet i Norden": Egil Skallagrimssons saga

1998: "Humor i Norden": Frans G. Bengtsson: Røde Orm (kapitlet om Hvordan man drakk jul huos Kong Harald Blåtann).

1999: "Sagn og myter før og nå": Kalevala. Bengt af Klintberg: Rotten i pizzaen

2000: "Barnet i Norden": Astrid Lindgren: Nye spell av Emil i Lønneberget.

2001: "Ord & toner i Norden": Carl M. Bellman: Fjäriln vingad syns på Haga. Benny Andersen: Svantes lykkelige dag. Torbjørn Egner: Pepperkakebakersang.

2002: "Norden har ordet – nordisk Råd 50 år": Tove Jansson: Grantreet. William Heinesen: De stumme gjester (fra samlingen Laterna Magica).

2003: "Havet & Norden": Annganguujuk – gutten som ble bortført. Alexander Kielland: Garman & Worse.

2004: "Det var en gang i Norden...": H. C. Andersen: Den stygge andungen. H. C. Andersen: Det utroligste.

2005: "På reise i Norden": Selma Lagerlöf: Nils Holgerssons vidunderlige reise, kapitlet To byer.

2006: "M:ordet i Norden": Arnaldur Indridasson: Gravstille, Ole Lund Kirkegaard: Frode og de andre skøyerne, Gunilla Bergström: Du er en feiging, Albert Åberg.

Sigrid Undset, 1882 - 1948:

www.undset.no

google-søk: sigrid undset

wikipedia-søk: sigrid undset

Astrid Lindgren, 1902 – 2002

www.astridlindgren.se (den offisielle hjemmesiden)

www.alv.se (Astrid Lindgrens verden)

www.astridlindgren2007.com

Besøk også Svenska Barnboks instituttet hvor det finnes en nyttig Astrid Lindgren-portal: www.sbi.kb.se

google-søk: astrid lindgren

wikipedia-søk: astrid lindgren

Illustratøren (plakaten): Jonas Wilén, ung kunstner fra Åland.

www.wilen.nu

KVINNEN I NORDEN - IDEER:

Vi viser til PR-foreningens hjemmeside hvor dere vil finne de tidligere årenes idékataloger. Flere av disse ideene kan forhåpentligvis brukes også i den nordiske bibliotekuken. Alle tidligere års kataloger, med unntak av 1998 hvor det ikke ble utarbeidet noen katalog, ligger på PR-foreningens hjemmeside.

www.prforeningen.org

1. Fokus på litteraturen og fortellingen ved:
  - Forteller- og skriveverksted.
  - Illustrasjonsverksted.
  - Billedverksted.
  - Dikterverksted.
  - Dukketeaterverksted.
2. Utstilling av kvinnelige forfattere som har fått Nordisk Råds litteraturpris og Nobels litteraturpris.
3. Bokutstilling: Kvinnelige forfattere som "burde" ha fått disse litteraturprisene.
4. Sett opp en tavle hvor bibliotekbrukerne skrver sine forslag til kvinnelige forfattere som burde ha fått disse prisene.
5. Bokutstilling: Det enkelte lands litteraturpriser og kvinnelige forfattere som har fått disse, og som man synes burde fått disse prisene.

6. Lesetips på bibliotekets hjemmeside: "Norden leser bøker av Nordens kvinnelige forfattere"
7. Spørrekonkurranse: Kjente litteærer kvinnelige skikkelser og forfatteren (både kvinnelige og mannlige forfattere).
8. Likeheter og forskjeller i nordisk kvinnelitteratur - foredrag.
9. Med utgangspunkt i Karen Blixens "Babettes gjestebud": Man dekker et vakkert bord og på hver tallerken legges tre bøker av kvinnelige forfattere – forrett, hovedrett og dessert. Til forrett en diktsamling, til hovedrett en roman, og til dessert en fagbok. .
10. Ungdomslitteratur for jenter – utviklingen, tema, heltinner etc.
11. Fokus på kjente kvinner gjennom tidene fra lokalmiljøet, landet, Norden.
12. Invitere voksen til å lese høyt for barn (hver dag faste tidspunkter – lage et spesielt lesehjørne, gjerne et annet sted enn i barneavdelingen).
13. Alle som heter Kristin får en rose under arrangementet 12.11.
14. Det nærmer seg jul – julefortellinger, dikt, sanger av kvinner.
15. Utstilling: Pseudonymet og personen. Kvinnelige forfattere.
16. Barn skriver om "morsfiguren" i deres liv (mor/bestemor/tante/lærer), eksempelvis "Min hyllest til mamma". Legges ut på web, trykkes i lokalavisen.
17. Bokpakke forbeholdt menn – pakk inn 4 bøker av kvinnelige forfattere – markedsføres eksempelvis under overskriften "Les kvinnelige forfattere og få bedre innsikt i kvinners tenkemåte".
18. Særpregede kvinneskikkelser i nordisk litteratur.
19. Invitere barn til å skrive en historie om en sterk og modig jente. En forfatter skriver innledningen, barna fortsettelsen. Et nytt kapittel hver uke over en viss periode. Publiseres på bibliotekets hjemmeside. Samarbeid med skolene, lokalavisen/TV, kulturskolen etc.
20. Ungdom lager en web-bok hvor en forfatter skriver innledningskapitlet og unges bidrag presenteres som ett kapittel hver dag.
21. Samarbeid med museet – utstilling "Kvinnens verden".
22. Utstilling med kart og dokumentasjon over pilegrimsveien i Europa. Kristins vandringsrute til Nidaros.

23. Alle som heter Kristin, Ronja eller Pippi, Pippilotta, Viktualia, Rullgardina Krusmynta, Efraimsdatter får en eller annen oppmerksomhet ved fremmøte i biblioteket – gratis kaffe og kake, diplom, en rød rose osv.
24. Få en barneteatergruppe til å fremføre scener Ronja eller Pippi.
25. Bibliotek som har samarbeid med en kafe/restaurant: Litterær meny med foredrag om et eller annet tilknyttet nordiske kvinnelige forfattere og deres litteratur.
26. Arrangere boklotteri hvor gevinsten er bøker nordiske kvinnelige forfattere (bibliotekbesøkere i biblioteket legger sitt lånummer i en bolle, trekke). Ulike typer lotteri: hver hundrede låner vinner, legge inn lapper i bøker osv.
27. Den bok som regnes som landets første roman skrevet og utgitt av en kvinne:
  - Danmark:
  - Finland:
  - Færøyene:
  - Grønland:
  - Island: Torfhildur Þorsteinsdóttir Hólm: Jón biskup Vídalín (1891-1892)
  - Norge: Camilla Collett: Amtmandens døttre (1854-55) (Den første, realistiske, norske roman).
  - Sverige: Første svenske roman var "Familjen" fra 1830, skrevet av Fredrika Bremer(1801-1865). Fredrika skrev også under psevdonym "Teckningar från hvardagslifvet" (1830)
  - Åland:
28. Fotokonkurransen med tema kvinner.
29. Lage forundringspakker med bøker av kvinnelige forfattere: Ta sjansen på en kvinne!
30. Lag lokale stasjoner – bokstasjoner – "Holdeplass/Stasjon Danmark" – og still ut litteratur fra og om Danmark: alt mulig om Danmark – romaner, faglitteratur, kart, musikk, video/dvd etc. Tilsvarende for de øvrige nordiske land. Annonser stasjonene/holdeplassene over høytaler: Det er klart for ombordstigning SK456 til Helsingfors, gate 35 = utstilling i musikkavdelingen. Tog til Kiruna går om fem minutter fra plattform 4= utstilling i kunstavdelingen. Osv. Spesielt fokus på landets kvinnelige forfattere.
31. Bok+film=Sant
32. Bok+film er best på kino. Samarbeide med den lokale kinoen om visning av nordiske filmer. Formiddagskino/seniorkino/skolekino etc.
33. Få de lokale bokhandlerne til å henge opp plakaten og lage utstillinger av nordiske kvinnelige forfattere.

34. Utstilling av blomster som har navn etter kvinner, for eksempel Dronning Ingrid, Karen Blixen og Astrid Lindgren.
www.linnaeus.nrm.se/flora (her finner dere tips på naturens blomster)
  35. Daglig høytlesning i barnebiblioteket, tilsvarende for unge og voksne. Skape stemning.
  36. Konkurransse – vektløfting. Skolens eller kommunens sterkeste jente. Sette fram i barnebiblioteket vekter som barn i ulike aldre kan løfte (lette og tunge). Spinne videre på Pippi.
  37. Dekorere biblioteket med ting man forbinder med årets bøker og tekster (Pipparykker, middelaldervåpen, middelalderborg i miniatyr, pølsebod, lage en liten helvesteskjøft i biblioteket hvor barn kan hoppe over).
  38. Lengdehoppkonkurransse á la Ronja i biblioteket. Hvem hopper lengst?
  39. Lunsjarrangement i biblioteket. "Møt den kvinnelige forfatteren"
  40. Biblioteket/skolen inviterer til fest hvor alle – særlig barn – inviteres til å kle seg ut som figurer fra årets barnetekster. Høytlesning!
  41. Maleverksted i biblioteket: Barn maler bilder til årets tekster (hva som helst). Høytlesning av årets tekst som kan inspirere til mange forskjellige illustrasjoner. Ledes av en kunstner eller kulturskolelærer. Samarbeid med den lokale kunstforeningen.
  42. Tegnekonkurransse for barn. Barn tegner sin egen Pippi, Ronja, Laban og andre motiver: Utstilling i biblioteket, kunstgalleri etc. De 5 -10 beste tegninger produseres som postkort som selges i biblioteket.
  43. *Pippi og Ronja på forskjellige språk. Hva heter de og hvordan ser skriftspråket ut. Ta kopier fra hjemmesiden til Astrid Lindgren.*
  44. Arrangementer og utstilling av Astrid Lindgrens bøker og om hennes person. Lage tablåer med miljøer fra bøkene, barnebokfigurene, lage en middelalderborg.
  45. Arrangementer og utstillinger av Sigrid Undsets bøker og om hennes person. Legge vekt på middelalderromanene.
  46. Middelalderen i Norden – fra vikingtiden til reformasjonen:
Religion, kirken, klosterliv, urter og medisin, kvinnen og utdanning, hekser og hekseforfølgelse, jordbruk, byggeskikk, Dronning Margrete I, kommunikasjon, handelssamkvem, politikk, nonneklostre i Norden, Hellige Birgitta av Sverige (Vadstena i Sverige og Nordnes i Bergen) og hennes åpenbaringer.
- Kjente eller legendariske nordiske kvinner (spioner, statsledere, leger, forfattere, malere, sangerinner, komponister, musikere, idrettskvinner osv).

Foredrag/utstillinger.

Nordiske kvinner:

Billedkunst: Kitty Kielland (N), Harriet Backer (N), Siri Derkert (S) Lisa Larsson, keramik(S), Júlíana Sveinsdóttir (IS)

Skulptur – billedhuggerkunst: Anne Grimdalen (N), Nína Sæmundsson (IS)

Tekstil: Unn Søliland Dale (N), Vigdís Kristjánsdóttir (IS)

Litteratur: Camilla Collett (N), Torfhildur Hólm (IS)

Ballett: Birgit Cullberg (S), Ásta Norðmann (IS)

Musikk: Monica Zetterlund (S), Kirsten Flagstad (N), Agathe Backer Grøndahl (N), Guðrún Á. Simionar (IS), Björk (IS),

Film - regissører: Anja Breien (N), Vibeke Løkkeberg (N), Maj Zetterling (S), Róska (IS)

Film – skuespillere: Liv Ullmann (N), Greta Garbo (S),

Fredsarbeid: Ellen Key (S)

Teater: Hulda Garborg (N), Inga Tidblad(S) Pauline Brunius (S)

Teater – skuespillere: Wenche Foss og Tore Segelke (N) , Anna Borg (IS)

Journalistikk: Barbro Alving (S), Briet Bjarnhéðinsdóttir (IS)

Medisin: Cathinka Guldborg og Ellisif Wessel (N), Nanna Schwartz, Katrín Thoroddsen (IS)

Teologi: Ingrid Bjerkås og Rosemarie Køhn (N), Margit Sahlin(S), Hanna Ouchterlony(S), Auður Eir Vilhjálmsdóttir (IS)

Oppdagelsesreisende/polfarere: Liv Arnesen (N), Ingstad (N)

Politikk: Gro Harlem Brundtland (N), Alva Myrdahl(S).Kerstin Hesselgren(S) Kata Dalström(S), Vigdís Finnbogadóttir (IS)

Psykologi/psykiatri: Nic Waal (N),

Seksualopplysning: Elise Ottesen-Jensen (S),

Spionasje/kontraspionasje: Gunvor Galtung Haavig, Organisasjonen XU

Slanking: Grete Roede (N)

Vitenskap:

Design/formgeving: Ellinor Flor (N),

Sport: Sonja Henie (N), Ulrika Knape(S), Anja Persson (S)

47. Kvinnen i samisk og grønlandsk tradisjon (eventyr, folkekunst)

48. Kloke koner og kjerringråd. Kvinner i folkemedisinen.

49. Kvinnemagasiner – før og nå. Utstilling. **Aktuelle web-sider**

50. Kvinners liv og helse: Faglitteratur før og nå. Utstilling.

51. Kvinnemote – før og nå. Spesielle nordiske klesdrakter og klesskikker.

52. Kvinnesaksforkjempere i Norden.

Danmark

Finland:

Island:

Norge: Gina Krog og Betzy Kjelsberg

Sverige:

53. Kvinners stemmerett:

Danmark: 1918

Finland: 1906

Island: 1918

Norge: 1913

Sverige: 1921

(I Sovjet ble denne stemmeretten innført i forbindelse med den russiske revolusjonen i 1917. Og vi kan ta med at i Frankrike fikk kvinnene stemmerett i 1944, England 1928, Sveits i 1971 og i Portugal i 1976.)

54. Kvinneforeninger (misjon, sanitetsforeninger, likestillingsforeninger/organer)

55. Kvinners fredsarbeid. Kvinnenes demokratisk verdensforbund, stiftet 1945 i Paris.

56. Kvinners motstandsarbeid/spionasje:

57. Kvinnelige lyrikere gjennom tidene; fra Dorothea Engelbretsdatter (1635-1716) til Pia Tafdrup.

58. Kvinnelitteraturen: Litteratur skrevet av, for og om kvinner. (1970- og 1980-tallet)

59. Profilering av kvinnene som sto "ved siden eller i skyggen " av sine berømte menn eller brødre. Carl Larssons kone Karin Larsson, Nina Grieg, Fredrika Runeberg, Anne Marie Carl Nielsen, Audur Laxness, Karoline Bjørnson etc

60. Sterke kvinner i sagaene, hvor de mest berømte er Hallgerður langbrók og Bergþóra i Njáls saga og Guðrún Ósvífursdóttir i Laksdøla saga.

61. *Kvinnens rolle beskrevet i lyrikken. Ofte korte, fortattede, presise beskrivelser. (Kvinnen som venter på mannen som ikke kom tilbake fra havet, kvinnen som slipper ut sigarrøyken etter mennenes møte,*

62. *Kvinneantologier – dikt, prosa – noen eksempler:*

Danmark:

Finland:

Island:

Norge: Jentedikt. Kvinners dikt om kjærlighet. Kvinnesinn. Kvinnespeil. Ord i bevegelse. Norske kvinnetekster 1600-1900. Kvinner i nynorsk prosa. Happy ending. Men jeg bor her ennå. En Naken mann.

Sverige: Finlandssvenska kvinnor skriver, Kvinnor runt Östersjön, Kvinnors dikt: 1880-1940, Kvinnors dikt om kärlek

63. *Kvinner i musikken. Kvinner beskrevet i sangtekster fra Bellman til dagens popmusikk: Ulla, min Ulla, Fridas visor, Underbara uppblåsbara Barbara, Kvinden min av Kim Larsen*

Spill visene i løpet av uken.

64. I skolene og barnebibliotekene legges det opp til lesning av stykker som spinner videre på noe av det viktige budskapet i Astrid Lindgrens bøker om Pippi og Ronja: Grunnleggende verdier og nødvendighet av det å vise mot, styrke, trøst, vennskap, selvstendighet, initiativ. Samtale med barna om disse teamene.
65. Besøk Kvinnohistoriska samlingarna ved Göteborgs universitet. Her finnes det meste; www.ub.gu.se/kvinn
66. Litteraturtips om kvinner:
Kvinnornas litteraturhistoria, Nordisk kvinnolitteraturhistoria, Kvinnobilder(även som videouptagning), Clayhill: Kvinnohistorisk uppslagsbok, Kvinnohistoria: (Lindberg, G.: Starka kvinnor som fört Sverige framåt)

Anvendelse av det trykte materialet:

1. Postkortene kan benyttes til invitasjon til arrangementene. I skolene kan de benyttes til å skrive hilsen til vennskapsklasser. Glem ikke at årets postkort og tidligere års kort ligger på prosjektets hjemmeside og at disse kan sendes elektronisk: se Send kort.
2. Brukes også i markedsføringen av uken til pressen, invitasjoner til arrangementer og som hilsner til venner og familie av skolebarn.
3. Motivet på postkort og plakater kan benyttes til å la barn skrive eller muntlig fortelle en historie om hva de opplever. La barna fantasere omkring motivet.

Nordisk Råd:

Bredt fokus på nordisk litteratur og Nordisk Råds litteraturpris gjennom årene.

1. Viktig å markere at de nordiske land er frie demokratiske land som lever i fredelig sameksistens.
2. Innby til diskusjoner og foredrag om Norden og våre demokratier, som vi tar som en selvfølge.
3. Lag et "speakers corner" i biblioteket hvor alle kan stille seg opp og snakke om predefinerte områder som nordisk demokrati, frihet i Norden, hvordan det er å leve i Norden, reiseopplevelser fra Norden, mitt jordbærsted i Norden og lignende.
4. Invitere Foreningen Norden til å informere alle sine prosjekter (utstilling, informasjonsforedrag). Kontakt Foreningen Norden lokalt.

5. Fokus på folkeopplysningstanken. I Norden har folkeopplysningen stått og står fortsatt sterkt.

Samarbeidspartnere – markedsføring:

Pass på tidlig å innlede samarbeid med lokale bokhandlere slik at de kan synliggjøre nordisk litteratur. Gi dem plakaten og adressen til prosjektets hjemmeside.

Visuell markedsføring av uken:

Dekorere biblioteket effekter som forbindes med årets tekster.

Noen uker i forveien kan det være fornuftig å starte markedsføringen av uken.

Diverse ideer:

1. Nordiske ord med ulik betydning (svensk, dansk og norsk); eksempelvis rolig, fiol, glass, rar etc.
2. Invitere lånere til å velge, med begrunnelse, en nordisk, kvinnelig forfatter som de vil anbefale. Benytte bibliotekets hjemmeside til å presentere valgene.
3. Foredrag om fortellerkunsten i nordisk litteratur (fra sagalitteraturen til moderne litteratur, via de "store" nordiske fortellere og diktere til dagens forfattere).
4. Skolebibliotekarene oppfordres til å motivere skolen sin til å sette fokus på Norden og nordisk barnelitteratur og kultur hele uken, hver dag bør man i alle klasser starte med opplesning av en nordisk tekst og/eller sangtime med nordiske sanger, fellessamling for klassetrinn. En gylden sjanse til å la barna lære nordiske sanger!
5. Lag utstilling av steder i Norden som inngår i Verdensarven: Røros i Norge, Jellinge i Danmark, Rami i Finland, Tingvellir i Island og Engelsberg i Sverige. Litteraturtips: Leif Anker: Världsarv i Norden (Verdensarven i Norden), Leif Anker: Världsarv i Sverige. Marita Jonsson: Visby världsarv.
6. Fotokonkurranse med tema: Mitt favorittsted i Norden. Med skriftlig forklaring på hvorfor dette stedet er valgt.
7. "Smultronställen" i Norden – brukernes favorittsteder i Norden (henge opp ark som folk kan skrive navnet på stedet, lapper som henges på trær eller klessnorer, knappenåler på kart, beskrivelser og årsak i beretninger)
8. De lokale avisene oppfordres til å spørre "fem på gaten" om forhold vedrørende Norden hver dag i uken (typen "leser du nordiske forfattere, ser du nordisk film, ferierer du i Norden, er du interessert i nordisk samarbeid")
9. Den lokale kinoen oppfordres til å vise en nordisk barnefilm lørdag og søndag, gjerne hver dag. Kinoen lager et program med nordisk barnefilm for skolekinoforestillinger, nordisk film for voksne hver dag. Det er mange gode

nordiske filmer som tåler å bli sett på nytt.

10. "Tante Sofies" dyktighetspris – et eget diplom – utdeles til dyktige lesere av nordiske bøker.
11. "Har du lest noe nordisk?" Hva? Skriv en kort anbefaling til andre lesere. (Biblioteket må produsere et kort som folk kan skrive på. Henges opp i biblioteket, gjerne sammen med boken.)
12. Svenskevitser. Norskevister. Historier om Pekka og Toivonen. Molbohistorier.
13. Lesemaraton. Nordiske historier og bøker leses 24 timer. La innbyggerne lese fra sine favorittbøker.
14. Nordiske frimerker. Kontakt samlere, frimerkeklubber eller posten.
15. Arrangere boklotteri. Alle bibliotekbesøkere i uken kan legge igjen en lapp med sitt lånummer i en bolle på skranken. (Gevinsten er nordiske bøker. Samarbeid med Foreningen Norden.)
16. Nordiske folkevandringer – de vandrende folk før og nå. (Vikingene, finsk innvandring til Norge og Sverige, Trankebar, Canada, Madagaskar, Patagonia). Utvandring fra og til Norden.
17. Nordisk allsangaften. Visesang er igjen populært!
18. Lunsjkonsert i biblioteket med litt mat – lyrisk-musikalsk supé - alt fra ABBA til Sibelius.
19. Lånere oppfordres til å skrive noen få ord om hva som er positivt med å bo i Norden (lage små lapper som kan henges opp på et tre eller la dem skrive i en bok).
20. Ha på radio fra hvert nordisk land, kanskje et land hver dag, gjerne utenfor biblioteket.
21. Tenk også på hvordan huset utenfor skal se ut under åpningsarrangementet og resten av uken (fakler, lyskastere). Det samme gjelder belysningen i biblioteket, lyssetting av tablåer.
22. Vikingenes verden. Våre reisende forfedre!
23. Markedsføre nordisk litteratur ved opplesning i matvareforretninger, kjøpesentre, lunsjkafeer, busser, tog, lokalbåter, fergeer.
24. Utstilling av de mest originale postkort fra Norden – aktiviser bibliotekbrukere.

25. Nordiske overraskningsbøker – pakke inn bøker som man setter strekkode på for utlån: lånerne oppfordres til å låne en bok av en nordisk forfatter, men de vet ikke hvilken de låner (lages for barn og voksne).
26. Biblioteket presenterer kommunens vennskapskommuner (film, bøker, aviser, trykksaker)
27. Samarbeid med lokale restauranter/take away om at bibliotekbrukere (de må vise lånekort fra biblioteket) får rabatt på et eller annet spesielt i bibliotekuken.

Stryet for PR-foreningen for nordiske biblioteker ønsker deltagende bibliotek lykke til med den ellevte nordiske bibliotekuken.

Björn Lindwall, Sverige
Anne-Marie Marstrand, Danmark
Hólmkell Hreinsson, Island
Live Gulsrud, Norge
Päivi Jokitalo, Finland